

ЕВРОПЕЙСКА СМЕТНА ПАЛАТА

Европейската сметна палата отговаря за одита на финансите на ЕС. Като външен одитор на ЕС, тя спомага за подобряване на финансовото управление на ЕС и действа като независим пазител на финансовите интереси на гражданите на Съюза.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Членове 285—287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

СТРУКТУРА

А. Членове

1. Брой

Тя включва по един член от всяка държава членка (Договорът от Ница придава официален характер на признатата дотогава процедура), т.е. понастоящем 27 членове.

2. Квалификации

Членовете на Сметната палата трябва:

- да участват или да са участвали във външни одиторски органи на съответните държави или да притежават специална квалификация за тази дейност;
- да докажат безспорна независимост.

3. Процедура на назначаване

Членовете се назначават:

- от Съвета с квалифицирано мнозинство;
- по препоръка на всяка държава членка по отношение на полагащото ѝ се място;
- след консултации с Европейския парламент.

Б. Вид мандат

1. Срок

Шест години, с възможност за подновяване.

2. Статут

Членовете на Сметната палата имат същите привилегии и имунитети като съдиите в Съда на ЕС.

3. Задължения

Членовете на Сметната палата трябва да са „напълно независими при изпълнението на своите задължения“. Това означава, че:

- те не трябва да търсят, нито да приемат инструкции от който и да е външен източник;
- те трябва да се въздържат от всякаква дейност, несъвместима с характера на техните функции;
- те не могат да упражняват никаква друга платена или неплатена професионална дейност по време на своя мандат;
- ако нарушат тези условия, Съдът на ЕС може да ги освободи от длъжност.

В. Организация

Членовете избират помежду си председател на Сметната палата за срок от три години, с възможност за подновяване.

Сметната палата е организирана в пет одитни състава, които отговарят за определени приходни и разходни области.

- Състав I: Устойчиво използване на природните ресурси
- Състав II: Инвестиции в областта на сближаването, растежа и приобщаването
- Състав III: Външна дейност, сигурност и правосъдие
- Състав IV: Регулиране на пазарите и конкурентоспособна икономика
- Състав V: Финансиране и администриране на Европейския съюз

Всеки състав има две сфери на отговорност: първата се изразява в приемането на специални доклади, специфични годишни доклади и становища; втората е свързана с изготвянето на предварителни констатации във връзка с годишните доклади за общия бюджет на ЕС и Европейския фонд за развитие, както и проекти на становища, които се приемат от пълния състав на Палатата.

Сметната палата има около 900 служители и се намира в Люксембург.

ПРАВОМОЩИЯ

А. Одити на Сметната палата

1. Обхват

Правомощията на Сметната палата включват всички приходни и разходни операции на Съюза и на всеки орган, създаден от Съюза. Сметната палата извършва своите одити с цел да добие разумна увереност по отношение на:

- надеждността и точността на годишните отчети на ЕС (финансов одит);

- законосъобразността и редовността на свързаните с тях операции (одит на съответствието); и
- доброто управление на финансовите средства (одит на изпълнението).

2. Методи за одит

Одитът на Сметната палата е непрекъснат; той може да се извършва преди приключването на отчетите за съответната финансова година. Одитът се основава на документи и може да се извършва в помещенията на:

- институции и агенции на ЕС;
- всеки орган, който управлява приходи или разходи от името на Съюза;
- всяко физическо или юридическо лице, което получава средства от бюджета на ЕС.

Одитът в държавите членки се извършва съвместно с националните върховни одитни институции. От одитираните институции се изисква да изпращат на Сметната палата всички документи или информация, които тя счита за необходими за постигането на нейните цели.

Сметната палата не разполага с правомощия за провеждане на разследвания. Следователно тя докладва за случаите на измами и корупция на Европейската служба за борба с измамите (OLAF), която след това разследва тези случаи.

3. Доклади от одита

След извършването на своите одити Палатата публикува:

- годишни доклади относно изпълнението на бюджета на ЕС и на Европейския фонд за развитие, включително и декларацията за достоверност;
- специфични годишни доклади относно агенциите, децентрализираните органи и съвместните предприятия на ЕС;
- специални доклади по въпроси от особен интерес, и по-конкретно по въпроси, свързани с доброто финансово управление и конкретни разходи или области на политиката;
- прегледите, които обхващат широк кръг от политики и въпроси, свързани с управлението, представят анализ на все още неодитирани области или въпроси, или осигуряват фактологична основа по определени въпроси (до септември 2019 г. прегледите имаха няколко подкатегории: обзорни прегледи, информационни документи и кратки прегледи на състоянието).

Б. Консултативни правомощия

В съответствие с член 287, параграф 4 от ДФЕС другите институции могат да се обръщат към Сметната палата за становище във всички случаи, когато те сметнат това за необходимо. Становището на Сметната палата е задължително, когато Съветът:

- приема финансови регламенти, които уточняват процедурата за изготвяне и изпълнение на бюджета и за представяне и проверка на счетоводните отчети;

- определя методите и процедурите за предоставяне на собствените ресурси на ЕС на Комисията;
- определя правилата относно отговорността на финансовите контрольори, разпоредителите със средства и счетоводителите; или
- приема мерки за борба с измамите.

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ДОСТОВЕРНОСТ И ПРОЦЕНТ НА ГРЕШКИ

Одиторите изразиха становище без резерви относно надеждността на отчетите на ЕС за 2018 г. или „ги подписаха“, както се случва всяка година от 2007 г. насам. През 2018 г. (както и през 2017 г.) приходите не бяха засегнати от съществени грешки.

Значителна част от разходите за 2018 г. също не бяха засегнати от съществени грешки. Поради това, за трета поредна година, Сметната палата изрази становище с резерви (а не отрицателно становище) относно редовността на операциите, свързани с отчетите (това се случва за трети път, откакто Сметната палата е започнала да предоставя годишна декларация за достоверност през 1994 г.). Като цяло през последното десетилетие се наблюдава забележително подобрение: между 2006 г. и 2011 г. Комисията успя да подобри финансовото управление, като понижи процента на грешки от 7 % през 2006 г. на 3,9 % през 2011 г. Въпреки че процентът на грешки нарасна до 4,8 % през 2012 г., след това той се подобрява с всяка изминала година (4,7 % през 2013 г., 4,4 % през 2014 г., 3,8 % през 2015 г., 3,1 % през 2016 г., стигайки до 2,4 % през 2017 г.), като през 2018 г. беше отбелязано слабо увеличение — 2,6 %.

В своя годишен доклад за 2018 г. Сметната палата посочи, че някои проблеми продължават да съществуват, по-специално при извършването на плащания от бюджета на ЕС за бенефициенти въз основа на техните декларации за направени преди това разходи, които могат да бъдат регламентирани от сложни правила. С приближаването на края на многогодишната финансова рамка (МФР) за периода 2014—2020 г. Палатата подчерта също така, че ниските равнища на усвояване на средствата от структурните и инвестиционните фондове могат да окажат натиск върху нуждите от плащания в началото на новата МФР. Освен това фактът, че бюджетът на ЕС подкрепя гаранции за сумата от 92,8 милиарда евро, води до повишена рискова експозиция. Тези два въпроса трябва да бъдат решени при следващата МФР.

РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Сметната палата е създадена през 1977 г. по инициатива на Европейския парламент. Тя стана институция на ЕС през 1993 г. Оттогава тя подпомага Парламента и Съвета при изпълнението на тяхната задача за упражняване на контрол по отношение на изпълнението на бюджета. Годишните доклади и специалните доклади служат като основа за провеждане на ежегодната процедура по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета от Парламента.

Членовете на Сметната палата се приканват да представят своите доклади на заседанията на комисиите (заседанията на комисията по бюджетен контрол на Европейския парламент (CONT), както и на специализираните комисии) и да отговорят на въпросите, зададени от членовете на ЕП. Всяка година Сметната палата и комисията на Парламента по бюджетен контрол провеждат няколко заседания, на които членовете на комисията CONT обсъждат с членовете на Сметната палата своите политически приоритети, годишната работна програма на Сметната палата, подробностите във връзка със сътрудничеството и т.н. Веднъж годишно председателят на Сметната палата присъства на заседание на Съвета на председателите на комисии на Европейския парламент, за да представи годишната работна програма на Сметната палата и приканва всички комисии да представят своите предложения за следващия период на програмиране. Парламентът представя предложения по тези въпроси в своите годишни резолюции относно освобождаването на Сметната палата от отговорност.

Също така следва да се отбележи, че комисията по бюджетен контрол изслушва лицата, номинирани за членове на Сметната палата. Освен това, Сметната палата подпомага членовете на Европейския парламент при изготвянето на законодателство по финансови въпроси, като дава експертно становище.

Michaela FRANKE / Rudolfs Verdins
05/2020

